

СЯЛЯНСКАЯ

НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:

Вільня, Вострабрамская 8-1.
(Wilno, ul. Ostrobramska 8-1):

Рэдакцыя адчынена штодзін ад 9 да 3 гадзін апрача свята.

Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянетву бяз выкупу!

Падпіска:

на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал.,
на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграшчы удвая даражэй.

Аплата надрукаванага заложыць ад рэдакцыі.

ВЫХОДЗЕ ў СЕРАДУ І СУВОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

„Краёвасць“.

Некалькі тыдняў таму назад, у Вільні адбыўся зьезд польскіх партыяў: „Вызваленьня“, „Stronnictwa Chłopskiego“, Саюзу дробных земляробаў — б пасла Гэльмана і Беларускае(?) Радыкальнае Партыі—Ф. Умястоўскага. На гэтым зьездзе, нягледзячы на пратэсты сялян з вёскі, заложана новая партыя: „Krajowe Stronnictwo Ludowe Ziemi Litewsko-Białoruskich „Zjednoczenie“. Над гэтым фактам можна было-б прайсьці моўчы, каб не надыходзячыя выбары ў Сойм і Сэнат. Гэтыя выбары якраз, напэўна, зьяўляюцца галоўнаю прычынаю заложэньня партыі „Zjednoczenia“, дзеля гэтых самых выбараў і зьяўляецца патрэба высьвешчэньня сялянам, што такое краёвасць і пасколькі гэтая краёвасць можа задаволіць патрэбы беларускіх працоўных масаў.

Краёвасць мае на мэце злучыць у адну дзяржаўную сям'ю ўсе народы, якія жывуць на літоўска-беларускіх землях, г. зн. Палякаў, Беларусаў і Ліцьвіноў. Пры гэтым гэтае злучэньне трэба разумець так, што ўвесь наш край мае падпарадкавацца польскаму ўраду ў Варшаве, а будзе быць памеж аўтаномія(?)

Староньнік краёвасці адвакат Вітольд Абрамовіч—старшыня „Краёвага Строньніцтва „Zjednoczenie“ на першым зьездзе, наводзе газетных вестак, сказаў так: „Ідэя злучэньня ўсіх народаў нашага краю—ная новая ідэя. Яшчэ перад вайною, пад крывавымі урадам царызму, Палякі, Беларусы і Ліцьвіны лучыліся і разам змагаліся з гвалтам і ўціскам рэакцыі, і тое, што не ўдалося цару і маскоўскім урадам, надбываючым адзін народ проці другога, што не ўдалося пасля Нёмцаў, тое зрабілі шовіністыя, каторыя штучна прышчэпілі масам ненавісьць, і гэтая ненавісьць выявілася, галоўным чынам, на полі культурна-асьветным. Ня можа быць роўнасьці паміж Палякам, Беларусам і Ліцьвіном! Кожныя маюць права на асьвету і школу ў роднай мове. Досыць ужо ўціску над Беларусамі, якія павінны мець усё, што ім належыць, і развіваць сваю культуру“.

Гэтыя словы, выказаныя старшынёй „Zjednoczenia“, могуць зрабіць пэўнае ўражаньне але толькі на лёгкавернага Беларуса пад варункам, што ён ні аднаго дня ня быў пад Польшчай, а проста зваліўся з неба. Пасколькі такіх Беларусаў мы ня маем, мусім прааналізаваць гэныя словы аб краёвасці.

Перш-на-перш староньнікам краёвасці мусім добра прыпомніць, што мы ўжо даўно пазбаўлены алекі царскага ўраду і што якраз адны з тых, якія перад вайною лучыліся, сталіся ў ролі, якую спаўняў царскі ўрад, да якіх, між іншым, належыць

і п. В. Абрамовіч. З ідэалёгічнага пункту гледжаньня пры існуючых варунках толькі Беларусы і Ліцьвіны (ну і Жыды аб якіх арганізатары „Zjednoczenia“ замаўчалі) могуць думаць аб нейкай краёвасці, ёсьць ведама вылучаючы пануючую нацыю. Бо калі гаварылася аб лучэньні для змаганьня з „гвалтам і ўціскам рэакцыі“, дык якраз цяпер пад Польшчай, ці-ж краёвныя Палякі могуць змагацца з „гвалтам і ўціскам рэакцыі“?! Калі краёвасць гавораць аб гвалце, дык ён адносіцца толькі да Беларусаў, ці Літвіноў ці іншых, толькі не Палякаў. Дык навошта-ж Палякам змагацца з урадам, якая на іх апаіраецца?! Ці-ж рэакцыйны царскі ўрад мог змагацца з царом?! Змаганьне з царом вялі нятолькі „інородцы“, але і Вялікарусы радыкальных поглядаў, бо яны дабіваліся зьмены ўраду, рэформаў і зьмены пануючага ладу. Але ці-ж староньнікі краёвасці як „Хлопская партыя“, як п. В. Абрамовіч і п. Ф. Умястоўскі маюць на мэце змагацца з цяперашнім урадам польскім?! Мы ведаем добра, што ўсе гэтыя краёвасці падтрымліваюць цяперашні польскі ўрад. Дык навошта-ж гэтае лучэньне для змаганьня з „гвалтам і ўціскам рэакцыі“?! Выходзе так, што ваўкі запрашаюць авечак лучыцца з імі, каб напасці на ваўкоў. Каб нават дапусціць такое злучэньне, то ў рэзультаце, напэўна, ваўкі асталіся-б ваўкамі, а авечкі ўсе былі-б перадушаны.

Вось гэта ёсьць прыныповае крытыка самых асноў краёвасці, а цяпер узмацуем яе фактамі з нашае недалёкае гісторыі.

Як войска ген. Жэлігоўскага заняло Вільню, заснаваўся тут ўрад г. зв. „Сярэдняе Літвы“. На чале гэтага ўраду быў староньнік краёвасці той-самы пан Вітольд Абрамовіч, які цяпер кіруе ўжо не „Сярэдняю Літвой“, а толькі „краёвым строньніцтвам „Zjednoczenie“. Здавалася-б, што п. Абрамовіч і староньнікі краёвасці зусім даялі свае мэты, бо былі пры ўладзе і з гэтым мелі права зусім увесці ў жыцьцё прынышчы краёвасці: увесці ўрадаваньне ўва ўсіх мясцовых мовах, даць роўныя правы ўсім народам і г. д. Мала гэтага, трэба было імкнуцца да замацаваньня свае ўлады, трэба было склікаць такі Сойм, які падтрымаў-бы ўрад Абрамовіча і яго краёвыя ідэі. Тымчасам гісторыя паказала, што ўся краёвая работа староньнікоў краёвасці паплыла толькі на тое, што Віленшчыну далучылі да Польшчы і стварылі ўмовы, пры якіх ня ўсе народы нашага краю маюць роўныя правы, свае школы, і інш. і інш. Дык ці-ж не трагічную ролю ў служэньні ідэі краёвасці адыгралі польскія краёвасці?

Яшчэ адзін факт. У служэньні ідэі краёвасці, а скары з мэтай польска-беларускага збліжэньня (яшчэ лепш для Палякаў) у 1924 годзе адзін з беларускіх паслоў, які цяпер сядзіць за кратамі ў Вронках

і адзін беларускі сэнатар падпісалі Статут Польска-Беларускага Таварыства. Ня гледзячы на гэты, вельмі важны для Палякаў палітычны крок, зараз пасыпаліся на Беларусаў „дабралзействы“ з боку ўлады. Таварыства мусела разсыпацца, а пасля староньнік паланафільства папаў у вострог і цяпер яшчэ сядзіць. Дык дзе-ж тут роўныя правы і злучэньне для змаганьня з „гвалтам і ўціскам рэакцыі“?!

Яшчэ адзін аргумент. Думку аб краёвасці цяпер пачалі пашыраць толькі некаторыя тутэйшыя Палякі і „Kurjer Wileński“. Газэта „Kurjer Wileński“ падтрымлівае існуючы польскі ўрад, г. зн., што як польскіх краёвасцаў, так і новую заложаную імі партыю „Краёвае Строньніцтва Людовае Зямель Літ.-Бел. „Zjednoczenie“ падтрымлівае польскі ўрад. Калі так, дык навошта-ж тварыць ураду такую партыю, якая ад польскага ўраду будзе дамагацца роўнасьці правоў для народаў нашага краю, школ у роднае мове, зямлі для беларускіх сялян! Ці не прасцей было-б, каб ўрад замест тварэньня толькі партыі, якая быцьцям мае змагацца з урадам за краёвасць, проста пачаў закладаць беларускія школы, (у 19 быццам беларускіх школах, якія ўжо існуюць, выкладаньне адбываецца польскімі вучыцелямі павольску), скасаваў асадніцтва і надзяліў беларускіх, літоўскіх і ўкраінскіх сялян зямлёю, выдаў лесу на адбудову, крэдыты на завядзеньне гаспадарак і г. д. і г. д.

У жыцьці мы бачым зусім нешта іншае. Дык навошта-ж нам гэта краёвасць?! Гэтая краёвасць, у сувязі з вышэй паданымі фактамі і аргументамі, патрэбна ня тым, якіх уціскаюць, але тым, якія стаяць блізка ўлады. Іншага, апрача гэтага, зразумешня сэнсу краёвасці цяпер немагчыма выказаць.

Дык вось, прымаючы ўсё гэта пад увагу, можам сказаць, што змаганьне з „гвалтам і ўціскам рэакцыі“ будзем весці самі, а саюзнікамі нашымі могуць быць толькі такія, якія аднолькава з намі перпяць.

Да ведама выбаршчыкаў.

У сувязі з наступаючымі выбарамі кожны селянін і работнік павінен умець разабрацца ўва ўсіх партыях і агітатарах. Дзеля того, што перад выбарамі ўсе бяз вынятку партыі дакляроўваюць толькі дабро для працоўных гущаў, дык каб ведаць за каго пасля аддаць голас, трэба чытаць беларускія газэты, якія сваеі некалькігодняй працай даказалі, што сапраўды баронаць інтарэсы беларускіх сялян і работнікаў. Гэтай газэтай ёсьць перадусім

„СЯЛЯНСКАЯ НІВА“.

Кожны пастарайся выпісаць „Сялянскую Ніву“ хоць на 2—3 месяцы; падпіска на месяц каштуе толькі 1 зл., а за 3 месяцы—2 зл.

Пробны нумар высылаем дарма.

Адміністрацыя „Сял. Нівы“,
Вільня, Вострабрамская 8-1.

ВОКАМ ПА СЬВЕЦЕ.

XV.

Ужо праз нейкі час аб падзеях у Кітаі нічога не пісалася. Хоць хатняя вайна ў Кітаі не спынялася, але-ж так сталася і гэтакі прыняла зварот, што нікога не цікавіла. Пад маўклівае сусветнае абсервацыю, у Кітаі, нараслі новыя падзеі, якія сваім выбухам скалыхнулі ўвесь шырокі сьвет.

Пасьля ператасоўкі і перагрупіровак, з часу, калі ген. Чанг-Кай-Шэк перастаў быць галоўным камандуючым нацыянальнай арміі, апрача ўрадаў у Нанкіне ды Ханькоў, утварыўся ўрад у Кантоне — з прадстаўнікоў Куамінтанг-лявіцы (гэтак называецца нацыянальна-радыкальная кітайская партыя) і камуністых.

Гэта быў трэцім урадам паўдзённага Кітаю. Трэба адзначыць, што ўвесь вызвалены рух Кітаю пачаўся з Кантону. Які перакідаўся далей на поўнач, пераносыч і рэзідэнцыя-цэнтралю бліжэй да агульна — кітайскага цэнтру — да Пекіну, дзе засела буржуазная ўлада на чале з ген. Чанг-Тоо-Лінам. Якая, дзеля таго, каб утрымацца пры ўладзе запрадалася чужаземнай буржуазіі, дзелячы з ёю ўладу, аддаючы народ на вымыск і пазбаўляючы Кітаю незалежнасьці, як дзяржаву.

Новы кантонскі ўрад, сфарміраваўшыся і маючы пэўную частку падуладных сабе войск — праз даўжэйшы час нічога не рабіў у мэтах пашырэння сваіх уплываў на шырэньшы абшар тэрыторыі. А тым часам у нутры самога ўраду дасьпелі падзеі... Кончылася тым, што куомінтанг-ляв. парваў з камуністымі, аб'яднаўшыся ізноў з куомінтанг-правацаю. У гэты-ж самы час нанкінскі ўрад, які складаецца з куомінтангу вярнуў на даўнейшую пасаду — галоўнакамандуючага ген. Чанг-Кай-Шэка.

Пасьля разрыву з куомінтангам, камуністы стварылі тое, што ізноў змусіла зьвярнуць вока на Кітаю. Камуністы аружнаю сілаю захапілі Кантон і запанавалі ў ім.

Захапіўшы ўладу ў Кантоне, камуністыя выдалі адозву, у якой заклікалі: зьнішчыць усіх абшарнікаў і заўладаць зямлёю.

Чанг-Кай-Шэк, маючы на ўвазе, што савецкія консульствы даюць дапамогу камуністам, зачыніў гэтакія і намерыўся парваць дыплёматычныя зносіны з Масквою.

Распачаліся разраўкі з кантонскаю буржуазіяй. Нацыяналізаваны былі банкі, а магазыны і кватэры багатых кітайцаў, быццам разграбіў натоўп, ды армія. Разумеецца, што пры гэтым не шкадаваліся і гаспадары.

Прыблізна з гэтае прычыны загінула ў Кантоне, як пішуць газеты, 20 тысяч чалавек. Гэта лічыцца найвялікшым здарэньнем у гісторыі Кантону. Цэлыя кварталы места згарэлі, натоўп забіў сотні паліцыі і спражнікаў куомінтангу. Ахвяраю агню стала памешканьне цэнтральнага банку, у якім захоўвалася золата і папярковыя грошы. Аднак-жа, агнятрывалыя касы асталіся не запсутымі. Як відзім дык трыумф камуністых быў поўны, але-ж ня доўга. Кантонскі ўрад куомінтангу здушыў камуністых і пусціў проці іх жахлівыя разраўкі. Газеты пішуць, што пасьля няўдаты камуністых, кантонскі ўрад злоўленых камуністых расстрэлівае. Усе вуліцы завалены трупамі камуністых, а пры гэтым, як гэта заўсёды здараецца, дастаецца і тым, якія пападаюцца, як ахвяры непаразуменьня і дзікае помсты і буйства. Кантонскі ўрад задушыўшы камуністычнае паўстаньне выдаў адозву, якую прапануе жыхарству выдаць камуністых.

Якія-ж з гэтага можна зрабіць вывады?

Перадусім ясна, што кантонскія падзеі і кровававыя разраўкі ёсьць вынікам таго ўдзіску і вымыску, тэй сацыяльнай несправядлівасьці, якая пануе, ня толькі ў Кітаі, але-ж і на ўсім сьвеце. Пэўна, што той натоўп і тая „камуністычная“ армія, якая захапіла на нейкі кароткі час ўладу ў Кантоне — па самай сутнасьці ня была камуністычнаю. Гэта была здаравенная пстрычка тэй пружыны, якую вельмі сагнулі. Кантонскія падзеі паказалі, што прыходзіць час ад часу такі момэнт, які спрыяе нявольнікам разравацца па-свойму са сваімі гаспадарамі. Гэта была караючая рука, якая апусьціла вострую шаблю на галаву тых, хто ўсякімі сродкамі і спосабамі ўціскае бедны працоўны народ на сваю асабістую карысьць.

Ня можа быць ніякага сумліва ў тым, што на ўсім сьвеце сацыяльны лад апынуўся ў гэтакім палажэньні, якое зьяўляецца несправядлівым, а цераз гэта паўстаюць забурэньні... Паўстае клясавая барацьба, якая быццам шукае напавы сучаснага сацыяльнага ладу.

Паміма гэтага кантонскага здарэньня, яшчэ ўсё ня траціць сваёй актуальнасьці польска-літоўскі канфлікт. Ня глядзячы на тое, што быццам Ліга Нацыяў паказала шлях і спосаб ліквідацыі ваеннага палажэньня паміж Польшчай і Літвой, зьяўляюцца галасы, якія цьвердзяць, што ў запраўднасьці нічога не перамянілася. Літва не выракаецца прэтэнсію да Віль-

ні, а Польшча ня хоча аб гэтым нават і гаварыць. У сувязі з гэтым, выліваецца лёгкіная думка, што калі нават і зьведзецца польскія і літоўскія палітыкі для паразуменьня, дык паразуменьня ня створаць, бо голоўны вузёл не разьвязаны — Вільня стаіць на перашкодзе гэтаму.

Пілесудскі і Вальдэмарас — няходзяць са шпальтаў газэтаў. Аб іх пішуць да безканцовасьці... Абодва яны былі відовымі фігурамі на форуме Лігі Нацыяў, дзе падалі — адзін другому — рукі для ўсысьціску на знак — згоды. І вось гэтую згоду разглядаюць розна. Але-ж характэрна тут тое, што Пілесудскі ўсысьцінуў руку Вальдэмарасу, пасьля таго, як параўняў яго ў сваёй прамове з тым, хто знаходзіцца ў доме вар'ятаў.

Сьвет не стаіць на адным месцы: ён вечна рухаецца. А дзеля гэтага час паказвае нам усё новыя і новыя праявы. Не перастаюць быць цікаўнымі тая ўнутранія нялады, якія, яшчэ ўсё бачым у камуністычнай партыі. Увесь час працы камуністычнага зьезду ў Маскве, ідзе гутарка аб ліквідацыі апазыцыі ў камуністычнай партыі. Цэнтр партыі імкнецца да таго, каб поўнасьцю капітуляваць апазыцыю, а апазыцыя дамагаецца — істнаваньня. Чым закончыцца гэта спрэчка сярод камуністых — ня ведама. Аднак-жа ёсьць, шмат у каго, ня двузначнае прыпушчэньне, што апазыцыянасьць у камуністычнай партыі выкліча хатнюю вайну ў савецкім царстве, якая давядзе да поўнага зьніштажэньня савецкай улады.

Эмігранцкія групіроўкі шыкуюцца да таго, каб на самагубстве камуністых, захапіць сабе ўладу. Кожная група мае намер быць спадкаберцам пасьля-бальшавіцкай маемасьці. А дзеля таго, што іх вельмі многа, дык у кожным выпадку будуць трашчаць чубы расейскіх мужыкоў. Іх не пашкадуць ні новыя паны — камуністы, ні даўнейшыя рознакалібернікі, якія (калі гэта ім удала, што магчыма), вернуцца да ўлады.

У чаканьні далейшых падзеяў, гэтым сьвёна і канчаем наш агляд. **Зыркi.**

З жыцьця Польшчы.

Цар—генэральны выбарны камісар.

13-га сьнежня прэзыдэнт назначыў генэральнага выбарнага камісара. Ёсьць ім заступнік міністра справядлівасьці—Станіслаў Цар. Заступнікам генэральнага выбарнага камісара назначаны Фэлікс Дуткевіч—віцэ-старшыня варшаўскага апеляцыйнага суду.

Яшчэ пасада.

Міністэрства Справадл. увяло ў Польшчы пасаду памоцніка ката (палача).

Няўжо-ж ня справіцца з „працаю“ дзяржаўны кат? Цікава...

Польскія апэтыты.

Разбіўшы Нямецчыну, Антанта зрабіла ўсё, што магла, каб якнайстаранней абшчынаць паваленага льва.

Вынікам гэтага, Антанта адарвала ад Нямецчыны места Гданск (Данцыг) і стварыла з яго вольнае места і аддала яго пад апеку Лігі Нацыяў. „Вольнасьць“ Данцыга выяўляецца ў тым, што кіруе ім вярхоўны камісар, вызначаны Лігай, хоць ёсьць там і выбраны народам Сэнат. Паміж Сэнатам Данцыга і камісарам Лігі паўстаюць часамі маленькія разькоджаньні, але—неяк да пажважных канфліктаў ніколі не даходзіла. Другая „вольнасьць“ Данцыга ў тым, што ў яго гавань (затока, дзе спыняюцца караблі) маюць права заходзіць караблі ўсіх дзяржаваў, якія маюць права карыстацца і з данцыгскага порту. Могуць нагружаць і выгружаць тавары і г. д. І вось Польшча задумала скарыстацца з гэтага з асобнымі прывілеямі, бо задумала на тэрыторыі Данцыга пабудаваць ваенную базу (склад вайсковых прыладаў) і мець стаюнку для ваенных караблёў (якіх яшчэ аддзецца ня мае, але пэўна думае будаваць).

Разумеецца, што Данцыг на гэта не згадзіўся. Справа перашла ў Лігу Нацыяў.

Данцыгскія прадстаўнікі свой адказ, у дазvole Польшчы карыстацца Данцыгам у мэтах ваенных, Данцыг тлумачыць тым, што ў выпадку вайны Польшчы з якою-колечы дзяржаваю—праціўная старана Польшчы будзе мець прычыны дзеля таго, каб абстраляць Данцыг, ведама, страляючы па польскіх вайсковых складах ды караблэх.

Ліга Нацыяў не магла найсьці выхад з гэтага, дык прадстаўнік Данцыга Зам выяўляў Лігу з тупіка: ён запрапановаў Лізе Нацыяў выразіць пажаданьне, каб Польшча і Данцыг заладзілі гэтае пытаньне палюбоўна—самі паміж сабою. На гэтым справа і закончылася. Як бачым, польскія апэтыты—галодныя.

На радасьць польскім манархістам.

Польскія абшарнікі і наагул тая тыпа, якія маюць вялікую маемасьць—вельмі баяцца, каб усяго гэтага не пазбыцца. Дык як ратунак, думаюць завясяці ў Польшчы манархічны лад і перадаць ўладу ў адныя рукі—каралю. Дагэтуль абшарнікі яшчэ ўсё ніяк ня мелі такое асобы, якая-бы адважала іх смаку, дык справа манархізацыі Польшчы афіцыйна нека адцягвалася.

Нямецкія газеты падалі вестку, што ў гістарычным музэі ў Дрэздэне (Саксонія, скуль паходзіў родам) знайдзена карона польскага караля Аўгуста Моцнага. Карона гэтая амаль-што сто гадоў вялялася ў музэі ў горбе, дзе зваліна ўсякае сьмецьце.

Дык няхай-бы манархістыя пашукалі-б дзеколечы ў іншым месцы на сьметвіку, ці не знайшлі-б часам там кандыдата на караля!...

Памагаюць... але ня тым, каму трэба.

На паседжаньні рады міністраў 12 сьнежня г. г. між іншым прыняты праект распараджэньня прэзыдэнта рэспублікі аб выдачы аднаразавае запамогі ўсім урадоўцам, паштова-тэлеграфным служачым, чугуншчыкам і ваенным.

Калі-ж падумаюць аб сялянах?

Безрабоцьце павялічваецца.

Безрабоцьце ў Польшчы стала павялічвацца. 3-га сьнежня лічылася 178,681 безработных. Затыдзень безрабоцьце павяліч. на 26,074 асобаў.

Катастрофа на чыгунцы.

15-га сьнежня на ст. Мацеяўка, каля Каламыні, пасажырскі цягнік наехаў на таварны. Абодва цягнікі, 6 таварных вагонаў і 1 вагон 3-ьяе клясы разьбіты, 13 чал. цяжка ранена.

Ліцьвіны Віленшчыны і жэнэўская рэзалюцыя.

У сувязі з рэзалюцыяю Рады Лігі Нацыяў у справе польска-літоўскага канфлікту „Kurjer Wileński“ ў № 287 ад 16 сьнежня г. г. падае гутарку свайго карэспандэнта з д-рам Альсэйка, старшыняю Віленскага Часовага Літоўскага Камітэту.

На пытаньне карэспандэнта, як тутэйшае літоўскае грамадзянства прыняло жэнэўскую рэзалюцыю, д-р Альсэйка адказаў, што літоўскае грамадзянства з непакоям чакала выніку перагавораў у Лізе Рады Нацыяў і з задавальненьнем прыняло вестку аб тым, што ваенны стан паміж Польшчай і Літвой спынены. Д-р Альсэйка надзеецца, што Ліцьвіном у Віленшчыне будзе магчыма ізноў весці культурна-асветную працу.

Разважаючы наступнае пытаньне, аб палітычных настроях у Літве па рэзалюцыі Рады Лігі Нацыяў, д-р Альсэйка дапускае, што ў Літве трэба чакаць злучэньня ўсіх палітычных групаў і што прэм'ер Вальдэмарас пойдзе на ўступкі і павінен будзе лічыцца з апазыцыяю. — Ці тутэйшыя Ліцьвіны будуць супрацоўнічаць з Паліякамі добрае волі, каб унармаваць польска-літоўскія адносіны? — пытае карэспандэнт.

— Спадзяюся — кажа д-р Альсэйка — што гэта будзе, але літоўскае грамадзянства будзе чакаць пачыну ад польскага ўраду як адчыненне замкнутых літоўскіх школаў, не рабіць перашкодаў у адчыненні новых і зацьверджаньні вучыццалёў. Літоўскае грамадзянства вельмі незадаволена справаю арыштаваньня ліцьвіноў, каторых цяпер налічваецца да 30 чалавек.

Што датычыць апошняга пытаньня, у якім стасунку віленскія Ліцьвіны да „Krajowego Stronictwa Ludowego Z. L. B. Zjednoczenia“ д-р Альсэйка адказаў, што Ліцьвіны натуральна, будуць падтрымліваць аўтанамічны рух, але пачынаючы гэтага руху ня будуць, бо іх імкненьні ідуць далей.

Сваю гутарку д-р Альсэйка закончыў тым, што паміж Літвой і Польшчай настануць добра-суседскія адносіны, калі Польшча пойдзе па шляху ўступак, прызнаючы ў пэўнай меры слухныя прэтэнзыі Ліцьвіноў да Віленшчыны.

Беларуская друкарня ім. Фр. Скарыны

Вільня, Людвісарская вуліца № 1.

Прымае заказы на ўсялякія друкарскія работы ў розных мовах (кніжкі, брашур, газеты, афішы, канцэл. блянкі і інш.).

ЦЭНЫ КАНКУРЭНЦЫЙНЫЯ.

Спаўненьне заказаў хуткае і сумленае.

Дзье атакі.

Ад таго часу, як беларуская газета „Праца“ і яе наследніца „Права Працы“ пачала пісаць: „На палітычным гарызонце нашай Рэчышчынскай пачынае ўсё болей і болей працягвацца“, газета ўрадова польская „Kurjer Wileński“ заняў вельмі спагадную пазыцыю да б. Грамады і Сялянскай партыі Станкевіча, і адумслова пачаў накідаць на беларускія партыі, якія ня ідуць на чужым павадку, іначай кажучы „Kur. Wileński“ пачаў памагаць „Праву Працы“ разбіваць беларускі адраджэнскі рух. Доказам гэтага супольнага фронту „Права Працы“ і „Kur. Wileńskiego“ зьяўляюцца два перадавыя артыкулы зьместчаныя ў адзін і той самы дзень 15-га снежня ў адной і другой часопісі. Абедзьве часопісі, як згаварыўшыся, „сілына атакуюць“ Беларускі Цэнтральны Аб'яднаны Выбарны Камітэт. Каб выясьніць усю дэмагогію, злоснасьць і фальшывасьць аргументаў гэтых артыкулаў, — глянем што было зьместчана ў адной і другой часопісі.

У артыкуле: Маніфэст здраднікаў беларускіх працоўных масаў газэты „Права Працы“ між іншым было зьместчана:

„У вядомай сваёй прадажніцкай і правакапійнай працы на шкоду беларускіх працоўных масаў „Сялянскай Ніве“ за 10 снежня г. г. зьявіўся голасна-крычучы маніфэст-адозва пад загалоўкам: Грамадзяне-беларусы, сяляне і работнікі, падпісаны „Беларускім Цэнтральным Выбарным Камітэтам“, камітэтам, злучаючым у сабе тры беларускія партыі, (Ярэмічэўскі Сельсаюз і дзье хрышчовыя дэмакраты), якія ад часу свайго паўстаньня ўсьцяж разбівалі і разбіваюць аднасьць беларускіх працоўных масаў у іх крывавай барацьбе за сваё жыццё, за сваё права на істнаваньне.

У гэтым маніфэсьце поўным бессаромлівай мань, ашукаства, дэмагогіі і разам усялякіх прыгожых абяцавак—спэкулянтна на беларускім вызваленчым руху заклікаюць беларускія працоўныя масы „напружыць усё сілы, каб такія паслы-прадстаўнікі (гэта-ж вядома — яны: Ярэміч, Рагуля і К-о—Рэд.) прайшлі ў Соём і Сэват у найбольшай колькасці“. Спадзяючыся, што працоўныя масы нічога ня ведаюць аб іх здрадніцкай рабоце ў працягу апошніх гадоў, яны хітра злучаюць сябе саміх з імі-ж самымі закідаюць ў сваім часе гразю і праданымі барацьбітамі за правы беларускіх працоўных гущаў, гаворачы, што яны „не шкадавалі ні сваіх сілаў, ні сродкаў, ні нават свайго жыцця (надчыркнута намі. — Рэд.) у гэтай барацьбе“.

У маніфэсьце дакладуецца „шчыра змагацца за нацыянальныя і сацыяльныя правы Беларускага Народу, — за правы нашага працоўнага сялянства, работніцтва, за зямлю беларускаму сялянству бяз выкупу“ і г. д.

Далей гаворыцца, што працу радыкальнае беларускае прэсы мы аб'яўляем „дэмагогіяй і баламуцтвам працоўных масаў“ і ні слова не гаворым аб запраўдніх ворагах ня толькі беларускіх, а ўсіх працоўных масаў, г. зн. аб буржуазіі. І тут „Права Працы“ кажа:

„Выстаўляючы ўсе польскія партыі варажэй беларускім масам сілай — яны замоўчваюць, што самі йдуць сьвядома ў згодзе ня толькі з буржуазіяй г. зн. нацыянальных меншасцяў, з якімі ўвайшлі ў цесны блёк, а і таксама з польскай і то нават найболей арганізаванай для барацьбы з працоўнымі, бо маючай выпадкова цяпер уладу ў руках — г. ё. з санацыйнай буржуазіяй“.

„Права Працы“, абгаварываючы наступна наш блёк з нацыянальнымі меншасцямі, проста такі з пафосам заяўляе:

„О, разумныя Ярэмічы і К-о! Вы і самі не падазраеце, што Вы адкрылі тут усё свае карты. Адкрылі, што адны без міжнароднага капіталу, Вы ня прыйдзеце ў Соём, а можаце прайсьці толькі дзякуючы саюзу з імі і з іхнімі саюзьнікамі — польскай санацыйнай буржуазіяй“.

Так піша „Права Працы“ аб беларускім аб'яднаньні.

Глянем цяпер, што напісаў гр. S. W. у „Kurjerze Wileńskim“ у артыкуле: „Беларусы а блёк меншасцяў“.

„У беларускім прадвыбарным катле пачынае працягвацца...“

Перадусім трэба сьцьвердзіць, што ўсе ватугі сконсалідаваньня (аб'яднаньня) ўсяго палітычнага беларускага руху спаўзлі да нічога. Мусім сьцьвердзіць істнаваньне некалькіх выбарных груп, якія змагаюцца самі з сабою“.

Далей гаворыцца аб утварэньні Беларускага Аб'яднанага Выбарнага Камітэту і партыяў, якія ўваходзяць у беларускі блёк.

Ізноў далей чытаем: „Калі далей аб больш угодніцкую арганізацыю п. Фравцішка Умястоўскага, дык яна злучылася з краёвай партыяй „Zjednoczenie“, займаючы такім спосабам зусім іншае становішча, чымся іншыя беларускія партыі“.

З другога боку радыкальныя беларускія партыі г. зн. б. Грамада і „Беларуская Сялянская партыя Я. Станкевіча не рашылі ўвайсьці разам з пасламі Рагулей і Ярэмічам у адзін блёк“.

Далей гаворыцца аб тым, што Беларусы не павінны ісьці з Жыдамі, Немцамі на выбары разам адным блёкам, і нарэшце аўтар артыкулу з газэты „Kur. Wil.“ неспадзявана сьцьверджае наступнае:

„З гэтага ў выніку блёк (беларусаў—рэд.) з багатымі меншасцямі нямецкай і жыдоўскай скіраваны выразна проці інтарэсаў польскае большасці, ёсьць зьявішчам нявыгодным і некарэсным для ўбогага беларускага грамадзянства“.

Дзеля таго, што плошча блёку меншасцяў ёсьць той плошчай барацьбы з польскась-

цяй, дык сілай рэчаў выклікае проціпольскую палітыку беларускіх груп, што ўваходзяць у склад блёку. Дык ад гэтага найбольшай налюбывай выбарнай дэмагогіі блёку ёсьць барацьба з усім, што ёсьць польскае. У рэзультатае нацыяналістычныя беларускія групы ўпадаюць у адналіты тон народнага шавінізму і заклікаў да барацьбы ўжо не з урадам, амі з дзяржаваю, але проста з польскасьцяй.

Узьнікае пытаньне, ці ляжыць у інтарэсе беларускага народу пад'юджаньне яго да барацьбы з польскасьцяй, а з другога боку зражаньне да сябе польскіх груп, сымпатызуючых з беларускім рухам!

Маем уражаньне, што не.

„Гэткім спосабам даходзім да пераконаньня, што праграма беларускіх партыяў, што ўваходзяць у склад блёку нацыянальных меншасцяў нічога пазытыўнага беларускаму народу не прынесе, а сваёй проціпольскай палітыкай робіць немагчымым якое небудзь беларуска-польскае параўменьне, нават у рамках невялічкіх па ліку групаў тутэйшых Палакаў, шчыра сымпатызуючых з беларускім рухам“.

„Беларускія групы, што ўваходзяць у склад блёку закідаюць радыкальным беларускім партыям, што тыя не тасуюць экстрэмізацыйнай проціпольскае палітыкі. Гэта ўважаецца за доказ народнай „здры“ што радыкальны орган „Праца“ вядзе барацьбу з нацыянальным шавінізмам“.

Мусім аднак прызнаць — піша S. W. з „Kur. Wil.“ — што палітыка беларускіх радыкалаў („Права Працы“ і Я. Станкевіча — рэд.) ёсьць шмат рацыянальнейшай і больш творчай. Ідучы яны на выбары ня столькі пад народнымі лэзунгамі, сколькі сацыяльнымі. У сваёй барацьбе за грамадскую перабудову не выключаюць яны аднак супрацоўніцтва з польскімі элемэнтамі, калі-б яны ўмелі знайсці давер сярод масаў. Гэтае становішча ёсьць шчырым і лэгітымным, а наканец, шмат больш дзяржаўным, бо прадбача магчымасьць якога-небудзь modus vivendi (параўменьня — рэд.) народаў польскага і беларускага, ёсьць ведама пад варукам узаемнага набыцьця нацыяналістычных шавінізмаў“.

Вышэй падаваны вынікі з двух быццам варажых сабе часопісяў вельмі ярка характэрную становішча Беларусаў у справе выбараў. Перадусім кідаецца ў вочы, што, як „Права Працы“ газэта быццам беларусаў-работнікаў так і „Kurjer Wileński“ газэта польскіх урадавых колаў вельмі абураны на Беларускі Аб'яднаны Выбарны Камітэт і кідаюць на яго цэлыя горы неабаснаваных закідаў.

Розьвіта толькі ў тым, што аргументы адной часопісі зьбіваюцца аргументамі другой часопісі. „Права Працы“ абуралася на Беларускае Аб'яднаньне за тое, што гэтае аб'яднаньне быццам ідзе з польскай санацыйнай буржуазіяй, а газэта ўрадавая польская „Kurjer Wileński“ абуралася на Беларускі Аб'яднаны Выбарны Камітэт за тое, што ён „заклікае да барацьбы ўжо не з урадам, амі з дзяржаваю,

ЯКУБ КОЛАС.

24)

Сымон Музыка.

Поэма.

(Працяг).

А цяпер, у час зьямогі,
Яна туліцца ў куче;
Нейкі страх і біч трывогі
Б'е дзяўчыну і гняце.
Пазірае кудысь дзіка,
Палаецца ўся назад,
Ды як крыкне немым крыкам:
„Жаба! Жаба!.. тыга, гад!“
І ўсім целаю затраслася
І жахаецца: „Гах, гах!“
Жмецца, кідаецца ў страсе,
А ў вачу—нязьмерны жах.
Анямелы, страхам скуты,
Відам зражаны яе,
Ён глядзіць, і боль пакуты
І на ім свой след кладзе.
І што сталася з дзяўчыны!
Што зрабіла з яе цьма?
Адна форма, стан руіны,
А Ганусі ўжо няма...
Ён бліжэй на крок ступае
І ў няясным парываньні
Зазірае ў вочы Ганьне,
А яна як-бы сьляпяя.
Згас румянец, твар упалы,
На ім след пякельнай мукі,
Боль няведанай дакукі,
Цяжар страшнае навалы.
А ён, сам бы ў памяшаньні,
На яе глядзіць бачліва.
Вочы ўскінула пужліва
З патаемным садрыганьнем.
У тым поглядзе намгненьне

Блеск знаёмы мільгатнуў,
Мільгатнуў і ў мрок зацьменьня
Зноў бяссьледна патануў.
І ён разам тут памкнуўся
У натхненні, бы ў агні,
І дзяўчыны дакрануўся.
— Ганна! Ганначка! зірні!—
Ён глядзіць ёй пільна ў вочы
Бы ўвесь жар, агонь цішы,
Перанесці ў мыслі хоча
Яе зломанай душы.
Ён глядзіць, як-бы царуе,
Ён шукае тую ніць,
Каб заслону цемраную
Ёй адсунуць, адсланиць.
Мутным поглядам дзяўчына
Пазірае на сьцяну;
Ён вар'яцтва павуціна
Густа сьцеле пеляну.
Потым вочы мімаволі
Пераводзіць на яго
І глядзіць з адбіткам болю.
— Каго бачыш ты? каго?—
Яна разам задрыжала,
Нема крыкнула і ўпала
І застыла нярухліва.
— Ганна! Ганна! Няжывая!
Ой, дачушка, дарагая...—
Плача маці праразьліва.
— Ша, ня плачце—будзе жыва—.
Глядзіць маці на Сымона,
А ён сам нібы шалёны—
Зрок той бегав блукліва.
Ганна ўпала ў сон глыбокі.
Ноч прапала, прашоў і дзень.
Адживаюць яе шчокі,
З яе твару нікне цень.
Ён вартуе сон дзявочы,
Навьявае ёй спакой,
Заглядае ў яе вочы
З нейкай любасьцю нямой.

„Сьпі, мая рыбка, сьпі, залатая!
Сонейка ўзыдзе: у блеску сьвятла
Зьнікне-загіне імга.
Промень бліскучы да нас завітае,
Мрок ён адгоніць узмахам крыла,
Зьвішчыць дыханьнем цяпла“.
Сьпіць дзяўчына моцным сном.
Пемнакрыліць ноч другая,
Мрок цярушачы крылом.
Ноч—памочніца блага.
Ноч стаілася пры лесе,
А лес зьнізіўся, унік;
Месяц паліць свой лучнік,
Кужаль сьпелучы на страсе,
Зоркам белячы ручнік.
І маркотна, так маркотна!
Што нясе ёй гэты сон?
Мімавольна, мімалётна
Тую ноч успомніў ён.
І тут нейк само сабою
Напаткалася яму
Выйсьці ў сад, як гэі парож,
І парушыць ночку-цьму:
Можа Ганна скрыпку ўчуе,
Можа звонкая струна
Яе душу пацалуе,
Ускатурхае да дна
І разгоніць ноч зацьменьня,
Знойдзе ў сэрцы тую ніць,
Што паможа памутненьне
Адагнаць ці праясніць.
Ён ціхутка бярэ скрыпку,
Адчыняе ў сад акно,
На дзяўчыну, сваю рыбку,
Сэрцу родную даўно,
Пазірае ў засмучэньні
І ён пэпча, бы ў натхненні:
„Ты пачуеш голас мае песьні,
Мысьлі твае праясьняцца,
Згіне цемра, як гінуць туманы
У блеску сонца;

Знойдзе ў душу тваю ўспакаеньне—
Выплыве сонца з зацьменьня“.
На яе твары збалелым
Нейкі проблеск мільгатнуў,
Усьмех ціхі і нясьмелы
Яе вусны ўскалыхнуў,
Бы зарвіца цені ночы.
Ён шчасліў, бязмерна рад;
Ён цалуе яе ў вочы
І з надзеяй ідзе ў сад,
Выбірае там мясьціну,
Як тады, у тую ноч—
Адратуе ён дзяўчыну,
Мрок з душы адгоніць проці!
Кінуў погляд ён нясьмела
У бок цёмнага акна,
І натхненна зазьвінеда
Звоннаплыўная струна.
І гамоніць, як жывая,
У зялёным салашы,
Нібы срэбра разьлівае,
Рухі сэрца адбівае,
Звоніць водгульлем душы;
Галубком ляціць над борам,
Пчолкай зумкае ў гальлі
І імкнецца к ясным зорам
Палкай просьбаю зямлі.
І, здаецца, сама ночка
Гэтай просьбе спачувала:
Яна нават не гайдала
Ні галінкі, ні кусточка,
Ні былінкі, ні лісточка,
Ні на ніве каласочка.
І выразьней свае ніці
Месяц зьвешвае ў дно цьмы
І затрымлівае ў жыце
Сьмех няясны, сьмех нямы.
І раптоўна моўкнуць струны,
Задрыжаў увесь песьняр:
У вакне скрозь змрочна руны
Вырысоўваецца твар!

але проста з польскасьцяй". Дык якая-ж з гэтых газет піша праўду? Абедзве яны варты адна другой! Рука руку мне.

Газета „Права Працы“ бязстыдна кідае ўсялякія брудныя словы на асоб і беларускія партыі, якія ўтварылі выбарны блэк, а газета „Kur. Wit.“ хваліць Ф. Умястоўскага, і б. Грамаду і Я. Станкевіча, што тыя не пайшлі ў блэк. З гэтага відаць, што польскаму ўраду вельмі на руку тое, што частка быццам беларускіх груп ня пойдзе на выбары агульным супольным фронтам, і такім чынам разаб'е беларускія галасы. Нічога дзіўнага, што „Kur. Wit.“ хваліць цяпер б. Грамаду і партыю Я. Станкевіча і Умястоўскага, бо яны адносна выбараў занялі пазыцыю патрэбную для польскага ўраду, абкідаючы сваімі беларускімі рукамі беларускі адраджэнскі рух і байкатуючы інтарэсы Беларускага Народу, а асабліва інтарэсы беларускіх працоўных гуртаў — сялянства і работнікаў.

Уся брудная лаянка „Права Працы“ і падтрымліванне яе ўрадавымі польскімі часопісамі выразна кажуць аб тым, што газета „Права Працы“ стала вясцёй польскаму ліню, патрэбную ўрадавым кодам, спаўняючы ролю Умястоўскага і іншай ар'ентацыі, шкоднай інтарэсам беларускіх працоўных масаў.

Дзеве атакі ў адзін дзень на Беларускае Аб'яднанне, яшчэ раз пацвярджаюць, што „Права Працы“ займаючыся дэмагогіяй і баламудствам сярод беларускага руху, спаўняе ў ім правакатарскую ролю.

Дзякуючы падобнай правакацыі, шмат беларусаў адарвана ад беларускага нацыянальнага руху і барацьбы за вызваленне працоўных гуртаў і пасаджаны ў вастрогі. „Права Працы“ патрабуе больш ахвяр, калі не пасаджэннем у вастрог, дык хоць маральным бяспачем беларускіх дзеячоў. Гэтую брудную работу падтрымліваюць усе ворагі беларускага адраджэння. Але ідэя беларускага адраджэння і сацыяльнага вызвалення працоўных гуртаў моцная, не ўдасца рожным „прахадзіцам“ яе зніваць!

Няхай жывуць беларускія працоўныя гурты! Няхай жыве вызваленне працоўных і адраджэнне Беларускага Народу!

Водгукі аб Беларускім Народ. Тэатры.

Цёмныя цені і яснасьць.

(Дунілавічы, Пастаўскага пав.).

Як ведама, каб „абы“ жыць, чалавек мусіць працаваць. Але ў нас, у Пастаўскім пав., дастае якую-колечы працу толькі мяйсцовы і мусіць працаваць дзень і ноч.

Перапрацаваўшыся і здэнарваўшыся цягнуўся я са службы дамоў. Ужо было каля 5½ гадз. вечара... Іду я і... раптам заўважваю нейкія цёмныя цені. Яны сабе снуюць па вуліцах і, быццам крывіжадныя бэсты, шукаюць сабе жыру... Іду я, аж гэтыя цені і мяне не пакіда-

юць. Я на т' трохі і спалохаўся, хоць на натуре смелы, а практыка прызвычайла да рожных „апякуноў“...

Назаўтра раніцаю выходжу з хаты, аж бачу—абвестка аб Беларускім Народным Тэатры. Паверце, даражэнькія, што гэта была раніца яснасьці не для аднаго мяне... Я адчуў сябе бадзёрым, вясёлым і падкаківаючы папёр ізноў на службу. Але... дзіва! Амаль не каля кожнага кроку ізноў шыгалі цёмныя цені. На службе я спытаў свайго таварыша, што гэта такое? Дык той, на здыў, сказаў мне, што гэта шпіцлі, кацкі (сышчыкі). Таварыш ашаламіў мяне яшчэ вась якую навінаю. Сышчыкі гэтыя прыехалі з Паставаў у Дунілавічы, у той-жа самы дзень, калі ў Дунілавічы прыехаў Беларускі Народны Тэатр. Аднаму сышчыку дык было паручана... сфатаграфіраваць артыстаў!

На службе дзень годам зрабіўся. Сэрца маё ныла. Я курыў папяросу за папяросаю. Крыўдна мне стала, калі пачуў я ад таварыша, што ім прыдзецца папрацаваць, шпікуючы за Беларускім Народным Тэатрам! Крыўда, бо нашу культуру топча дэфэнзіва.

На другі дзень раптыўся я пабываць у тэатры... Пабываў, пабачыў!

Дарагі рэдактар! Не магу апісаць таго, што адчуваю!... Не магу выказаць чалавечымі словамі таго здавалення і таго энтузіязму, якія справіў нам Бел. Нар. Тэатр, настановаў п'ес і ігроў артыстаў. Прывісла пабачыць толькі п'есу „У зімовы вечар“... але „Паўлінка, Паўлінка!“ Ня выходзіла „Паўлінка“ ў мяне з галавы. Я даведаўся, што „Паўлінка“ будзе ў другі раз пастаўлена, бо гэтага дамагаліся і прасілі дунілаўскія жыхары. Як я абрадаваўся! Але радасць мая была прадчасна... „Pan Starosta Postawski“ не пазволіў іграць „Паўлінку“ ў сваім павеце... Заміж „Паўлінкі“ пабачыў „Хама“... І што-ж?—шкіда мне стала праўданага хама, што ягонае жыццё незавіднае.

Чэсьць і слава нашым дарагім артыстам, якія не страпацца прасьледуючых іх цёмных ценяў! Чэсьць і слава нашаму Беларускаму Інстытуту, які запаліў сьветач—Беларускі Народны Тэатр.

Цікавы.

З беларус. жыцця у Чэхаславацчыне.

Аб патрэбе аб'яднання.

Беларускі асяродак у Чэхаславацчыне, перадаем у Празе, зьяўляецца адным з найбольшых па ліку і паважнейшых беларускіх эмігранцкіх асяродкаў наагул у Заходняй Эўропе. Беларускае эміграцыйнае абсалютнае, складаецца з беларускага высокашкольскага студэнства, пільна сочыць за ўсімі правамі беларускага жыцця падзеленае Бацькаўшчыны—Беларусі. Гэты кадр беларускае кваліфікавае інтэлігенцыі, якая за год-два прычыніцца да актыўнага жыцця грамадскага ў краі, зараз верна стаіць на стражы, у абароне правоў свайго народу і аб усіх крыўдах імкнец-

ца голасна заявіць на міжнародным форуме. За апошнія часы, мо' таксама адчасткі дзякуючы студэнству, якое было пазбаўлена высокае школы ў краі, справа пашырэння ведамасцяў аб Беларусі пасунулася далёка наперад і набывае, як відаць, даволі вялікае актуальнасць. Ужо нятолькі ў прэсе братняга нам народу чэхаславацкага можна спаткаць артыкулы зацпаляючыя беларускае пытаньне, але і ў францускіх, ангельскіх, ня кажучы ўжо пра ўкраінскіх, і інш. часопісі. Праўда, мо' ўжо блізіцца час, калі трэба будзе аб значэнні працы пасабных пражскіх арганізацыяў, і наагул эміграцый, разглядаць з гістарычнага пункту, але роля яшчэ беларускае эміграцыі не закончаная і даволі адказная.

На пражскім грунце ў апошнія часы выклікала вялікую ўвагу на сябе праца АБСА,— галоўнае зьезд. Гэты зьезд значна падмацаваў аднасьць беларускае студэнскае думкі, сконсолідаваў сілы. На працу АБСА зьявілася ўвага часткава і нестудэнцкае заграічнае прэса, якая даволі прыхільна коментавала беларускі рух і ролю ў ім беларускага студэнства. Чэскі ілюстраваны часопісь „Nova Praha“ č. 49, нават змясьціла вялікую фатаграфію III-га зьезду АБСА (Аб'яднаньне Беларускіх Студэнцкіх Арганізацыяў). З годных веры крыніц даведваемся, што АБСА нават маніцца выдаваць перыядычны журнал. Памалу ізноў наладжвае працу культурнае т-ва ім. Францішка Скарыны. Таксама і Беларускае Рада ў Празе стаіць на прарададні агульна-справаздаўчага галавога сходу. Паўстае думка сярод пражскіх Беларусаў і аб арганізацыі беларускага эмігранцкага архіву.

Аднак сярод штодзённае працы, Беларусі і на чужыне не забываюцца, што ў Заходняй Беларусі зараз прадстаіць выбарны бой, у якім Беларусі безспрэчна павінны адстаяць сябе і сваю зямлю. Асабліва цікаўства праяўляецца да прадвыбарнае кампаніі сярод студэнства, якое прыймала актыўны ўдзел у акцыі 1922 г. Пажадана было-б каб у гэты адпаведны момант Беларусі ўсе як адзін, адкінуўшы свае палітычныя амбіцыі, яшчэ раз дружна паказалі перад усім сьветам сваю моц—выбралі якнайболей сваіх абаронцаў. Бо калі бачаць вялікую моц і чужыя людзі, ня толькі ворагі, дык і рахуюцца больш. Паэтыўнае высьледкі выбараў, бязспрэчна, значна ўзброяць і беларускую эміграцыю ў яе аргументах на чужыне—доказау, што „жыве Беларусь і будзе жыць“!

Прага.

Зубровіч.

Беларускі Цэнтральны Аб'яднаны Выбарны Камітэт.

Цэнтральны Выбарны Камітэт у Вільні месціцца пры

Вострабрамскай вул. у доме № 8 кв. 1.

Камітэт адчынены што-дзень, апрача сьвят, ад 9-й да 3-цяй гадзіны.

Ён глядзіць у аняменьні,
Ён застыў, акамянеў,—
Дух надзеяй зарунеў,
Дух агорнут у сумненьне.

Ганна.

Ці то сон, ці то здань?..

Чула музыку я!..

Не, то—мара мая...

Ах, адстань ты, адстань,
Сэрца мне ня туманы!
Ноч... Адчынена аконца.
Сад... Ён цёмны, ён глухі,
А мне смутненька бясконца,
Сон гняць мяне ліхі...
Вір... Я ў віры! я—русалка.
А як пеніцца вада!
Як гуляе на ёй скалка!..
Ой, бяда будзе, бяда!..

Сымон.

Ганна. Ганначка! ня бойся:
Гэта я: ня зман, ня сон!..

Ганна.

Ты? А хто ты?

Сымон.

Я—Сымон,
Той музыка... Заспакойся!..

Ганна.

Дык то праўда?.. Што са мною?
Дай успомніць!.. Душыць жвір,
Адабраў мне памяць вір,
Зацягае глыбіню!..

Сымон.

Вір? Ён зьнік, яго няма!
Паглядзі: сьвятлее ўсход,
Месяц кончыў свой абход,
Ноч праходзіць, нікне цьма—

Ты трывожышся дарма.
Ты, Гануська, была хвора—
Проста трызыніла ты ў сьне.
Ты заснула пазаўчора,
А цяпер твой вір засьне!

Ганна.

Сон, ты кажаш? І цяпер сон?
І ты сон?.. А праўда дзе?
А што гэта так гудзе?..
Страшна!.. Ох, як сьвет забэрсан!
Дай мне руку... Ну, во гэтак...
Гаварыш-ж мне, будзь са мной:
Чуць хачу я голас твой,
Бо твой голас—песьня кветак.

Сымон.

Ганна-рыбка! да ня бойся,
Заспакойся
І засьні.

Ты стамілася, галубка,
Ссохлі губкі,
Ты ў агні.

Сьпі, я сон твой павартую,
Я цябе пакалышу—
Спаткі трэба малышу.
Люлі-люленькі малую!
Казку Ганначцы скажу я,
Вочкі-зоркі патушу.

„Раз сышла з нябёс вясёлка
І ступіла на зямельку
Ды ўраніла там кудзельку,
Кудры ранічнага золку,
На зямлю пасьцельку.
Спрала зорачка кудзельку,
Зладзіў мясячык красёнцы,
А дзянёк саткаў на сонцы
З нітак красачку-лілею,
Гожую бясконца.
Хараством лілейка зьяе,
Як дзяньніцы абуджэньне;

Не белае адзеньне
Навакола разьлівае
Златаблеск-ірэдзеньне.

Усьміхалася ёй неба,
Пазірала вокам ласкі;
Ёй складалі байкі-казкі
Лес і поле морам хлеба,
Ёй сьпявалі краскі.

І была яна шчасліва,
Бо любілі ўсе лілею.
Пчолка зумкала над ёю,
Штось казала ёй жычліва

Гутаркаю тваю.

Лесны жаваранак вольны,
Снуючыся ў яснай сіні,
Песьню пеў у жытнім кліне
І будзіў прастор надольны

І пясчоў пустыні.
І бывала, калі ў небе
Чуць прыжмураць вочкі зоры,
Ён імкнуўся ўжо ў прасторы;
Пеў ён песьні роднай глебе
І яе разорам.

А лілейка ў блеску росным
Ад тых песень замірала
І лісточкі расчыняла
Ды ціхутка, безгалосна
Песьняра зазвала.

Ён зірнуў на траву-руні,
Што рунелі на тым полі,
І спускаецца на ролі,
Дзе расла яна, красуня,
У пяшчаным доле.

Чуеш казку ты?—пытае.
А яна пад той шумок
Сьпіць салодка... Дзень вітае,
Цьма расходзіцца густая,
Радасьць суліць ім дзянёк.
Сьпіць Гануся ціха-роўна,
Ружавеюць яе шчочкі:
Нікнучы з твару цені ночкі,

А ён цешыцца бясслоўна.
Вось з-за лесу ўстала сонца,
Рассыпае касьвікі,
Залатыя ручнікі,
І цалуе праз аконца
Зьбітых кудзёр валаконцы,
Жылікі сінія рукі.
І ў адказ на тое зьяньне
Сьмех ёй вусны асьвятліў:
То—яе душы сьвітаныне,
Сілы сьвежае прыліў.

Я разьвітаюся з Сымонам—
Тут круг замкнут адзін, а там
Сваім звычайным ходам-гонам
Пачнуцца новыя кругі—
Яшчэ далёкі берагі,
Аб іх раскажа повесьць вам
Ужо ня я, а хто другі.
Пашоў Сымон сваёй пудінай,
Бо ён прыроджаны пясняр.
Панёс ён людзям песень дар—
Агонь душы і сэрца жар,
Панёс пяснярскай каляінай.
Рука ў руку з ім і з ахвотай
Даяўчына мілая ішла.
Пад сховам дзеўчага крыла
Гарнула далі пазалотай,
І не кранала іх журбота,
Не засмучала іх імга.
І ўжо ў пуці, ідуць з ёю,
Як надшоў той час-пара,
Дакончыў казку пра лілею
І пра пташчыну-песьняра.

(Канец).

Што дзеецца ў сьвеце?

Адмаўляюцца ад ваеннае службы.

Адзін з паводыроў ангельскае работніцкае партыі перадаў прэм'еру Бальдвіну заяву, пакрытую 129.000 подпісамі. Асобы, падпісавшыя заяву, абавязаліся ў выпадку вайны адмаўляцца ад ваеннае службы і ўсіх ваенных работаў, якімі-б яны ня былі. Адмову сваю яны паясьняюць тым, што кожны міжнародны канфлікт можа быць уладжаны мірнымі сродкамі.

Комінтэрн падгатаўляе сусветную рэвалюцыю.

Амаль адначасна з выступленьнем Літвінава ў Жэневе, дзе ён заяваў усіх прысутных у міралюбстве СССР, Бухарын у Маскве дакладваў аб дзейнасці Камінтэрна.

У сваім дакладзе Бухарын падкрэсьліў, што рэвалюцыя, асабліва-ж рэвалюцыя ў калёніях, зьяўляецца цяпер найбольш актуальным пытаньнем Комінтэрна. Бухарын прапанаваў падрыхтаваць грунт для такой рэвалюцыі і сказаў, што яе ня трэба праводзіць у асобных калёніях, адначасна. У канчатку Бухарын указаў на неабходнасьць павялічэньня камуністычнае прапаганды за граніцаю, пры чым у калёніі павінен быць перанесены ўвесь асяродок камуністычнае дзейнасьці.

Порт Ліверпуль заліты нафтаю.

У мілі ад порту Ліверпуль (у Англіі) разбіўся карабель, які вёз нафту. Восім тысяч тоннаў (тонна б'і пуд) нафты сплывае ў напрамку порту. Мабілізаваная паліцыя пільнуе надбярэжжа, каб ніхто ня кідаў у ваду ніякіх лёгка-гаручых матэрыялаў.

Крым пасья зямлятрасеньня.

У гэтым годзе на паўвостраве Крым былі частыя зямлятрасеньні. Надовычы спецыяльная камісія аглядала ялцінскі раён, як найбольш пацярпеўшы. Камісія аглядзела 24 вёскі і знайшла, што з 6.000 дамоў, пацярпела 3.230, пры чым 543 дамы зусім разбураны. Без даху асталася болей 8.000 чалавек.

Крывавыя падзеі ў Калюмбіі.

У Калюмбіі (паўдзённая Амэрыка) у месцах Баранквіля і Картагене ўспыхнула паўстаньне проці ўраду. Дзяржаўная артылерыя перайшла на бок паўстанцаў. Ідуць баі па вуліцах. Да гэтага часу згінула 500 чалавек.

Дзеравяны кароль.

(Са збору чэскіх казак Захара).

Са спольшчанага пераклаў
Улад. Шаўлікоўскі.

Адному каралю прышла неяк думка: раненька, калі ўсе яшчэ ў замку сьпяць, выйсьці самому на спацыр за мяжу свайго парку (гаю).

Ідзе ён, ды ідзе, і зайшоў на поле, дзе нейкі земляроб спацеўшы гараў зямлю. Праз нейкі час кароль прыглядаўся да яго карплівай працы, ну, і ня мог, пэўна, не заўважыць, як той бядак мучыўся, кроўчы плугам камявістую глебу.

На канчатку кароль прагаварыў да земляроба:

— Цяжка, сапраўды, працуеш на свой хлеб, дарагі мой.

— Ха! ха! ха! — засьмяяўся селянін — мяркую, што гараць трохі цяжэй, чым кіраваць там у палацы.

Разгневаўся кароль і кажа гэтак:

— Ведай, прыцелю, і запамятай сабе раз на заўсёды, што кожны знае добра толькі сваю ўмеласьць, і што ты аб кіраваньні дзяржаваю і паняцьця мець ня можаш. Ня ёсьць гэта лёгкім як табе здаецца.

І пачаў шырока і доўга правіць селяніну, колькі гэта ён, стуючы на чале дзяржавы, мае трудоў і клопату, як павінен судзіць вінаватых, гадаць сварлівых і як няраз лопае яму галава з надмеру заняткаў і нуды.

— Го! го! — закончыў кароль — бяз розуму і інтэлігенцыі караля, дзяржава ў хуткім часе ўпала-б.

Селянін толькі нагартліва налуў вусны і нічога на разе не адказаў.

Толькі па хвілі, выдзьмухаўшы сваю люльку і наладаваўшы яе начова табакаю, пазіраючы некуды ў бок лесу, гэтак адазваўся:

— Залажэмся, Вашая Каралеўская Міласць, што дзяржава можа дасканальна існаваць без караля, а ніколі не абашлося-бы без селяніна. Без селяніна ўзапраўды згінула-бы, але ніколі без караля.

Тагды кароль, ужо добра разгневаны, крыкнуў:

— Ах ты закуты лоб! Што ты мне аб пусьдыковінах будзеш мяміць. Зараз-жа ідзі са мною ў палац і там пакажы, што ўсё ёсьць праўдаю тое, што ты кажаш. Бяда-ж табе будзе, калі не пакажаш праўдзівасьці свайго

НАВІНЫ.

☞ Дня 28-га сьнежня с. г. у Вільні адбудзецца зьезд Беларускага Цэнтральнага Аб'яднанага Выбарнага Камітэту. На зьезд запрошаны прадстаўнікі з усіх павеятаў Заходняе Беларусі. На зьездзе будучь разважацца справы датычачыя выбараў у Сойм і Сэнат.

☞ Беларускі Народны Тэатр Бел. Инст. Гасп. і Культ., пасья аб'езду некаторых павеятаў Віленшчыны, мае вярнуцца на сьвята ў Вільню. У Вільні Бел. Нар. Тэатр зробіць 2 выступленьні: 28-га і 30-га сьнежня с. г. Між іншым будзе адыгран драма ў 4-х актах „Хам“.

☞ № 4 „Права Працы“ за артыкул „Балюткі нашае вёскі“ 17 сьнежня канфіскаваны Каміс. Ураду на м. Вільню. Рэдактар цягнецца да суд. адказнасьці па 129 арт. К. К.

☞ 16 сьнежня канфіскаваны два чарговыя №№ (9 і 10) мясячніка „Natio“ — орган нацыянальных меншасьцяў. Улады дагледзілі ў іх быццам „антыпавяствоваы артыкулы“.

☞ Віленскі ваявода паслаў Міністру Ўнутраных Спраў даклад аб званьненні ад налагаў уласнікаў паляўнічых ружжаў і вэльсыпэдаў...

Трэба-ж палегчыць „цяжкі лёс“ паноў, на тое — „санацыя“.

☞ У мястэчку Мёрах, Браслаўскага павяту, віленскі ваявода ўвёў кірмашы на коні. Кірмашы будучь адбывацца ў найбліжэйшыя сераду, чацьвер і пятніцу 1) па Трох Каралёх (6 студзеня), 2) па Сьвят. Яна (24 чэрвеня) і 3) па Ўсіх Сьвятых (1 лістападу).

Сяляне! Запісвайцеся у Беларускі Сялянскі Саюз!

Сэнсацыйнае галасаваньне.

У ангельскай Палаце Грамад (Сойм) 17 сьнежня, пасья бурных і доўгіх прамоваў, большасьцю 247 галасоў проціў 205, адкінуты закон аб увядзеньні новае афіцыйнае кнігі малітваў. Камэнтуючы гэта ангельскія газэты, бачаць перамогу ўраду над царквою. Паведамляюць, што гэтае галасаваньне на кэнтэрбэрыскага архіепіскапа зрабіла такое ўражаньне, што ён нават думае... пакінуць сваю пасаду.

цьверджаньня. Галавою прыплаціш зухвальства сваё!

Але селянін не спалохаўся. Зусім спакой, на паплёўся за каралём да палацу. Калі прышлі ў палац, завялі селяніна ў сьлічны пакой, каторы быў у бакавой вежы, далі яму есьць і піць такіх добрых рэчаў, якіх бедны селянін ніколі ў жыцьці ня бачыў, і сказалі, што да заўтрашняе раніцы ён альбо дакажа праўдзівасьць сваіх слоў, альбо згіне.

Селянін замкнуўся ў пакоі, пачаў там нешта майстраваць. Ніхто ня ведаў што ён там робіць, бо ніхто да яго ня ўходзіў, апрача старога Мацея, каторы каралю чысьціў боты і быў на паслугах пры двары. Ён прышоў і прынёс некулькі пален дроў.

Селянін там нешта пільна дзеўбаў, а калі прышоў змрок, прасіў сказаць каралю, што ўсё гатова і каб кароль прызоўіў прысьці, але каб нікога з сабою ня браў, хіба толькі старога Мацея.

— Вось, няхай Ваша Вялікасьць гляне — прагаварыў селянін да ўваходзячага караля, — што я тутака выдумаў. Выдаўбаў чалавечую постаць з дрэва, праўда, ня дысктыяўна, але гэтак, як гэта сякераю і ножыкам зрабіць удалося. Толькі, што абчасаў трохі, але хваце гэтага! Прыбару яе цяпер у каралеўскае адзеньне Вашай Дастойнасьці — і яна будзе кіраваць. І, без абразы Вашай Дастойнасьці, будзе кіраваць справамі ня горай ад Вас, Міласьцівы Кароль. Трэба толькі, каб Мацей пільна сачыў і добра цягаў за шнурок. Такім спосабам дакажу Вам, Міласьцівы Кароль, што я казаў праўду і выграю заклад.

— Добра, добра, мой сыне — адказаў кароль — а ў праціўным выпадку мы трохі цябе скароцім, ня многа, бо толькі на галаву.

Наступнага дня раніцаю, калі ўсе яшчэ спалі, занёс селянін пры помачы Мацея дэравяную ляльку ў тронавую салю. Пасадзілі яе на троне, прыбралі ў шаты, паычаныя ад караля. Кароль-жа надзеў сьвятачнае адзеньне Мацея і схавался за занавесаю. А тут ужо пачалі зьбірацца служакі прывітаць караля і кожны з іх рабіў глыбокі паклон і казаў „даёнь добры“ каралю. А як толькі дэравяны кароль, катораму са служыўцаў адказаў ніўком галавы, нібы дзякуючы за прывітаньне, дык гэты служакі задзіраў нос і на іншых ледзь пазіраў згары.

Потым пачаўся суд.

Кароль слухаў абедзвюх старон аднолька-

„Выбарныя Інструкцыі“.

Каб аблягчыць працу актыўных працаўнікоў і адначасна выясьніць абавязуючыя законы ў справе выбараў у Сойм і Сэнат, Беларускі Цэнтральны Аб'яднаны Выбарны Камітэт у Вільні выдае на гэтым тыдні кніжку:

„ВЫБАРНЫЯ ІНСТРУКЦЫІ“.

Зьмест кніжачкі наступны: Што трэба ведаць кожнаму выбаршчыку Беларусу? Як закладаць Выбарныя Камітэты на мясцох? Закон аб выбарных сходах і форма заявы аб выбарных сходах над адкрытым небам. Як вясці працу ў мясцовых Выбарных Камітэтах? Выбарны Закон (важнейшыя выбарныя правілы, узятыя з Д. Уст. № 66 — 1922 г.). Выбарны календар і форма рэкламацыі.

Выбарныя Інструкцыі кожны можа сабе выпісаць, прысылаючы на перасылку паштовых марак на 25 грошы.

Беларускі Цэнтральны
Аб'яднаны Выбарны Камітэт,
Вільня, Вострабрамская 8—1.

Усягына.

Апэрацыя... сэрца!

У адной лякарні каля Стагольму ў канцы мінулага месяца былі зроблены дзьве вельмі цікавыя апэрацыі. А абодвух выпадках апэравалі людзей, у каторых затрымалася дзейнасьць сэрца ў выніку таго, што ў сэрцы стварыўся згустак крыві. Доктары прызналі сьмерць... Але пасьле таго, як крывяны згустак быў выкінуты з сэрца, дзейнасьць яго ўзнавілася і апэраваныя людзі пачалі дыхаць. Абодва пацыенты (хворыя) ў цяперашні час здаровы.

Алехін — кароль шахмацістаў.

На міжнародных сусьцігах у Буэнос-Айрэс (Паўдзённая Амэрыка) расейскі шахмаціст Алехін здабыў назоў „караля шахмацістаў“. Алехін выйграў болей за 40 партыяў ад сучаснага „караля шахмацістаў“ — Канабланкі.

Адмена сьмяротнае казньні.

Саксонскі парлямэнт (у Нямецчыне) 1-га сьнежня г. г. паставіў адмяніць сьмяротную казнь.

А Польшча... уводзіць павешаньне!

ва без захапленьня, потым міністар нешта шаптаў яму ў дэравянае вух, кароль патакаў і міністар аглашаў прысуд: таго павесіць, гэтага высьцебаць, таго запакаваць у вастрог. Гэтак як і заўсёды звыклася вымерываць справядлівасьць.

І так ішло да канца.

Потым усе вышні і адыходзячы хвалілі каралеўскую справядлівасьць. Кароль-жа, схованы за занавесаю, ня мог ня прызнаць селяніну рацыі. Але, дурны селянін меў рацыю! Вось дэравяная лялька сядзець на троне, а ўсё ідзе як заўсёды, як быццам, гэта ён сам, кароль, там сядзеў і кіраваў.

Селянін выйграў залог, але і кароль хацеў даказаць сваё, што і без селяніна дасканальна можна абысьціся.

„Выдлубаю, як і селянін, фігуру з дэрава і пераканаю селяніна, што і без яго можна існаваць“ — думае кароль.

Селянін ахвотна згадзіўся, нават паычыў свой ножык, але, бачачы, што кароль можа пакалечыць пальцы, а нічога ня выстругае, сам памог яму выдзяўбці дэравяную фігуру.

Калі фігура была гатова, абодва пашлі на поле, на каторым стаялі яшчэ плуг і валы так, як іх селянін пакінуў учора, адыходзячы да каралеўскага палацу.

Устанавілі ляльку пры плузе і кароль пачаў моцна цягаць за шнурок раз-па-разу, але дэравяны селянін ніяк не гараў зямлі. Нічога не рабілася.

Разгневаўся кароль, аж страх. А калі селянін жагадаў нагароды за выграны заклад, дык гэтак раззлаваў караля, што той аж крыкнуў, кажучы селяніну: ты павінен быць шчаслівы і давольны тым, што вяртаешся дамоў з цэлаю галавою.

Вярнуўшыся ў палац, кароль злосна аб'явіў, што ніякімі дзяржаўнымі сравамі ён болей ня будзе займацца.

І сталася гэтак, што ў той дзяржаве (ў якой, гэтагага сказаць не магу) — кіруе дэравяны кароль.

І ўсё ідзе добра і складна і ў як найлепшым парадку, толькі стары Мацей, каторы чысьціць каралеўскія боты, павінен — калі патрэба — ўважна і моцна цягаць за шнурок, каб галава каралеўскае фігуры ківалася, калі трэба адказаць на прывітаньне, ці даць згоду міністру на якую-колечы расправу з падуладнымі.

Гаспадарскі аддзел.

Першая дапамога хвораю жывёле.

(Канчаток).

Клубавае кульганьне адараецца ад тых самых прычын, што і сплечаньне, толькі яно больш на задняй назе, у клубавым суставе.

Распазнаюць яго тым, што пры ходзе конь мала выкідвае наперад хворую нагу, робіць ёю карацейшы шаг, а часамі і заграбвае ёю.

Хворая нага не павінамаецца высока над грунтам, а клуб ападае крыху ўніз, праз што ў гэты бок скрываецца крыж. Асабліва конь моцна кульгае, калі яго крута павярнуць у бок хворай нагі. Стоячы на месцы, такі конь адстаўляе хворую нагу назад і ў бок.

Лечаць сплечаньне і клубавае кульганьне не аднолькава. Спачатку ўжываюць ахаладжальныя (гліну), а дэя праз 3—5, калі гарачыня паменшае, робяць расціраньне з цэрай мазі (можна купіць у аптэцы), або ставяць на хворы сустаў гарчышнік.

Хворую жывёлу трымаюць у стаіні бяз працы, нікуды яе не гавяюць, нават носяць ей ваду ў хлёў і потым, калі яна зусім перастане кульгаць, пачынаюць браць яе на самую лёгкую працу, але спачатку невадоўга.

Пры задаўненай хваробе робяць уколы з розных лякарстваў, але з гэтым лепш звярнуцца да ветэрынара.

Урэшце, трэба ведаць, што кожны сустаў у жывёлы можа таксама захварэць і выклікаць кульганьне.

Ахврат (апой). — Ахватам завуць у жывёлы тую хваробу, што звычайна ў людзей завуць рэўматызмам, ламатою. Найчасцей ахврат бывае ў каня і залежыць ад двух галоўных прычын; ад застуды або ад неаднаведнага кармленьня.

Распазнаецца хвароба тым, што конь раптам робіцца смутны, перастае есці, заплушчвае вочы і цяжка дыхае. Калі спрабаваць крануць ахвачанага каня з месца, то ён уціраецца і ня хоча ісці, а потым пачынае павольна пераступаць хворымі нагамі, ідзе, як спутаны. Ногі, асабліва капыты) робяцца гарачыя, скура набракае на іх і конь жаліцца, калі пацісваюць або пастукаць па капыце. Стаяць такія коні сагнуўшы сьпіну, падабраўшы пад сябе заднія ногі, каб на іх уваліць увесь свой цяжар, пярэднія ж — далёка выстаўляюцца ўперад.

А калі хвароба захопіць усе чатыры ногі, дык і пярэднія ногі, падводзяцца пад жывот.

Чым раней пачнуць ратаваць гэтую жывёлу, тым больш надзеі, што яна хутка ачуняе. Часта цераз тыдзень, ахвачаны конь напраўляецца, але ж бывае і так, што ахврат зацягваецца і калечыць назаўсёды каня. Захварэўшага каня адразу раскоўваюць і ставяць на густа замешаную гліну, а ўлетку ставяць на бабку ў рэчку, каб ахаладзіць канцы ног. У рот хвораму заліваюць любэрскае (глаубэравае) солі, распусціўшы яе ў бутэльцы летвае валы (1—1½ ф. на два разы: зрана і ўвечары). Ногі расціраюць лятучаю маззю або шкіпінарам з аліваю папалам.

Найлепш-жа звярнуцца да ветэрынара, каб той зрабіў уколы арэналіну, або іншага лякарства.

Падчас лячэння, каню трэба даваць палову менш корму і лёгкага.

Трэба мець на ўвазе, што ахврат мае вельмі лёгка паўтарацца ў таго самага каня і часамі дрэнна ўплывае на сэрца.

Улога азначаецца тым, што спачатку конь пачынае патроху прыпадаць на заднюю нагу, але толькі спачатку хадзіць, далей жа разыходзіцца і перастае кульгаць. Цераз тыдзень — два кульгавасць павялічваецца і адзначаецца невялікі, але цвёрды вопух на ўнутранай паверхні скакацельнага сустава.

Гэты вопух — касцяны нарост; ён націскае з сярэдзіны на цягліцы і на вязы, і праз гэта конь адчувае боль і кульгае.

Каб упэўніцца, ці сапраўды ў каня ўлога, робяць так званую „спробу на ўлогу“: падкурчваюць нагу каню, падняўшы яе высока трымаюць яе так хвіліны пяць, потым, раптам пусціўшы нагу з рук, прымушаюць каня з месца бегчы. Калі ў каня будзе сапраўды ўлога, дык пасля такога спробы ён востра закульгае з месца.

Лечаць улогу, як і іншыя накоснікі, пераважна пякучымі расціраньнямі, але гэта вельмі рэдка дапамагае. Часцей цераз некаторы час улогавы конь перастае кульгаць сам сабою і толькі пачынае няправільна хадзіць, як той пяхух, высока падймаючы нагу. Праз гэта і самую хваробу называюць часта: „цеўневая хада“.

Здараецца, што ўлога можа перадавацца жарабяці — у спадчыну, у сэнсе перадачы ад бацькоў пабудовы нагі, дзякуючы чаму ў маладога каня, можа зьявіцца ўлога з першых-жа гадоў працы. Вось чаму гэтакіх канёў ня варта пакідаць на племя.

Весткі з Краю.

Арганізатар „Strzelca“ праваліўся.

(В-ка Шэні, Пружаншчына).

У м. Пружанах існуе польская вайсковая-спартовая арганізацыя „Strzelec“, якая складаецца пераважна з асаўнікаў. Кіраўніком гэтай арганізацыі зьяўляецца ведамы шэнеўцам сваім „доктарствам і хіраманствам“ казыярэйскі асаўнік — Аржэноўскі. Вось гэты пан 19.XI.1927 завітаў да Шэні каб залажыць „Kółko Strzeleckie“. Сьвікаўшы ў дом Баўтрука некалькі хлапцоў, стаў гаварыць ім пра „малочныя рэкі і кісельныя берагі“. Прамова яго ведама была „гласам вопіючага в пустыне“. Бо ці-ж настолькі ў Шэнях нясьведзая моладзь, што не знаець „Strzelca“? Стралец Аржэноўскі пашоў як мыла наеўшыся!... Кончыліся часы, калі Беларус даваўся, каб яго дурьлі!

М. Бедны.

З жыцьця Ігуменскае парахвіі.

(В-ка Шкунцікі, Германавічаўскае вол.).

У нас ёсьць поп, які ўмее толькі навучаць людзей явыком — як жыць згодна заповядзям Хрыста. У практыцы гэты поп дае зусім іншыя прыклады.

10-га кастрычніка с. г. шкунціцкі пастух, пакінуўшы кароваў пры падпасычу, пашоў да кляноўскага пастуха, каб той яго абстрыг. Убачыўшы гэта, поп, задэяршы полы прыбег на пашу ды давай лупцаваць пастуха, кажучы чаго далёка адходзіш. Пастух у плач, але гэта ня спыняе Хрыстовага намесніка. Поп павуху пастуху, аж той з ног зваліўся, дык нагамі пад бакі ляжачаму — адным словам: скатаваў! Дык вось які папок!

Янка Захараў.

І тут ашуканства.

(Пружаншчына).

У мясцовасьці Бекішоўка бязлітасна высякаецца лес. Сяляне, хоцькі-няхоцькі, прымушаны ездзіць у зарабкі — каб зарабіць на хатнія патрэбы і на падаткі, якімі Польшча гэтак багата.

Але як усюды, так і ў гэтай галіне не абходзіцца без ашуканства.

Загадчыкі сваё „архірэйскаю“ мераю на кожнай калодцы зрываюць... А з гэтакіх апэрацыяў, вядома, таўсьцеюць і так тоўстыя кішэні капіталістаў. Калі-ж мы гэтага пазбудземся? Калі мы дойдзем да таго, каб маглі нядацца ашукваць нас?!

Возчнк.

594.

УСТАВА

ад 5-га жніўня 1922 году

ў справе вольнасьці прадвыбарных сабраньяў. (Dz. Ust. Rzp. z dnia 18 sierpnia 1922 r. Nr. 66).

Ст. 1. Усе сабраньні, склікаючыся выбаршчыкамі, або кандыдатамі на паслоў, у працягу выбарнага часу, г. ё. з дня распісаньня выбараў, не патрабуюць дазволу адміністрацыйнае ўлады.

Ст. 2. Аб прадвыбарным сабраньні на шляхох, грамадзкіх пляцох патрэба паведаміць асобай, склікаючай сабраньні, адпаведную адміністрацыйную ўладу першае інстанцыі, або найблізшы пастарунак паліцыі ў тэрміне не пазнейшым, як за 24 гадзіны перад пачаткам сабранья.

Ст. 3. Паведамленьне, указаннае ў ст. 2, можа быць на пісьме, або на словах і павінна заключыць: 1) імя і прозьвішча склікаючага, 2) пасьведчаньне, што сабраньне гэта прадвыбарнае, 3) адрэс склікаючага. Улада безаткладна выстаўляе пасьведчаньне, што павядомлена аб сабраньні.

Ст. 4. Указаннае ў ст. 3 паведамленьне і пасьведчаньне асвабаджаюцца ад усялякіх гэрбавых збораў.

Ст. 5. Устава гэтая зусім не адносіцца да сабраньяў у зачыненых памешканьнях, пры гэтым дзядзінец і агарод, становячыя агранічна зачыненую цэласць з будынкам, уважаецца за зачыненае памешканьне.

Ст. 6. Усялякія пастановы, датыхчасовых правілаў, запярэчучых з гэтай установай, трацяць юрыдычную сілу.

Ст. 7. Устава гэтая ўходзіць у жыцьцё з днём яе агалашэньня, а выпадзеньне яе даваецца Міністру Ўнутраньніх Спраў.

(—) Маршалак: *Трошчынскі.*

(—) Прэзыдэнт Міністраў
Юліян Новак.

(—) Міністар Унутраньніх Спраў:
А. Каменскі.

Вельмі важнае!

ПРАЎНЫЯ ПАРАДЫ: Куды і як трэба зварачвацца ў судовых справах (формы позваў), як рабіць тэстаманты?

ПАРАДЫ ДЛЯ ЗАКЛАДЧЫКАЎ КООПЭРАТЫВЫ: Як рабіць сходы, як пісаць пратакол і заяву ў суд аб зацьверджаньні коопэратывы і іншыя?

ЛЕКАРСКІЯ ПАРАДЫ: Дагляд над малым дзіцям. Першая дапамога да прыходу доктара.

Усё гэта знойдзеш у

БЕЛАРУСКІМ ІЛЮСТРАВАНЫМ КАЛЕНДАРЫ

на 1928 год,

які каштуе 1 зл. 70 гр. бэз перасылкі.

Кожны сьпяшайся выпісаць календар-кніжку і адрывны календар на 1928 год.

СЬЦЕНКІ ДА КАЛЕНДАРА з беларускім нацыянальным сьцягам каштуюць па 25 гр. кожная.

ГАЛОЎНЫ СКЛАД: Вільня, Завальная № 7, Кнігарня „ПАГОНЯ“.

ФЛІРТ „ЗАЛЁТЫ“

на 45 картках зьмяшчае каля 1000 цікавых пытаньяў і адказаў на іх, шмат народных прыказак, прыпеўкаў, куплетаў, вясёлых жартаў і дасьціпаў. Усё ў беларускай мове! Цана 1 зл. 10 гр., з перасылкаю 1 зл. 25 гр., зак. 1 зл. 65 гр. Набыць можна ў беларускіх кнігарнях.

Галоўны склад у Вільні,
Вострабрамская № 1.

НАШАЯ ПОШТА.

Я. Грышэлю. Газету пасылаем.

А. Цэпу. Верш Ваш па зьместу добры, але ня вытрыманы.

Гулеўскаму. Карэспандэнцыю пастараемся зьмясьціць.

С. Пяюну. Адрэс зьмяняем ад І.І. „Муж з ветлівасьці“ мусіць пачакаць. Значок яшчэ ня прыняты. Газэта павінна не з нашай віны.

Ул. Гутару. Карэспандэнцыю пастараемся зьмясьціць.

Спагадному. З матэрыялу пастараемся скарыстаць.

Чапулёнку. Усім газету пасылаем.

Я. М-ка. Вершы крыху заслабля. Карэспандэнцыі памагчымаць зьмесцім.

Я. Сіняку. Верш крыху нявытрыманы. Просьбу споўнілі.

Шашкевічу Б., Масьлёніку С., Кіёнку Я., Адамоку Д., Маско П., Даледудку І., Сіняку Ю., Петракоўскаму І., Анхімовічу М., Герпоўскай В., Кур'янку Ул., Буйко С., Мальцу П., Шагуну Ст., Валасовічу К., Драку Д., Савоську А., Марцішыку Я. — Газету пасылаем.

Дасталі ад:

Жыдовіча — 2 зл., Кузьнецова М. — 1 зл.

Куток сатыры і сьмеху.

Пані — сьвіньня (жарт).

На кірмашы, у нейкае пані,
Аляксандар сьвіньню старгаваў,
Разьвьяліся, як бачыш, рукамі!
Тут і грошы купец той дастаў.
„Выбачай“, раптам пані сказала:
„Парапыла... сьвіньні не прадам,
Лепш сабе закалю я на сала.
Выбачай, мой панок, не прадам!“
Аляксандар назад скіраваўся
Адказаўшы: „Не гневаюся я,
Бо пры свойцы з нас кожны астаўся:
Мае — грошы, а пані — сьвіньня!“

Улад-Уніцкі.